

«Men i Norge fikk vi hjelp»

Jeg har aldri brydd meg noe særlig om personlige utmerkelser. Man blir ikke frihetskjemper i håp om å få en pris. Men jeg ble dypt rørt da jeg fikk beskjed om at jeg var blitt tildelt Nobels fredspris sammen med Mr. de Klerk. Nobels fredspris hadde en spesiell betydning for meg fordi den hadde tilknytning til Sør-Afrikas historie.

Jeg var den tredje sørafrikaneren etter den annen verdenskrig som ble tildelt æren av Nobelkomiteén. Høvding Albert Luthuli fikk prisen i 1960. Den andre var erkebiskop Desmond Tutu, som uselvvisk kjempet mot rasismens onder under den mest forferdelige tiden med apartheid.

Prisen var en hyldest til alle sørafrikanere, og særskilt til dem som hadde deltatt i kampen; jeg skulle motta prisen på deres vegne. Men jeg hadde aldri tenkt på Nobelprisen. Selv i de dystreste årene på Robben Island ville Amnesty International ikke kjempe for oss fordi vi drev væpnet kamp, og deres organisasjon ville ikke representere noen som gikk inn for bruk av vold. Det var derfor jeg gikk ut fra at Nobelkomiteén aldri kom til å vurdere å gi fredsprisen til en mann som hadde startet Umkhonto we Sizwe.

Jeg hadde kolossal respekt for Norge

Oppropet 19/11/94

MODIGE MENN: En glad Nelson Mandela delte Nobels fredspris med president Frederik Willem de Klerk i 1993.

Foto: MORTEN UGLUM

og Sverige som nasjoner. I 1950- og 1960-årene, da vi henvendte oss til vestlige regjeringer og ba om støtte til ANC, ble vi uten videre avvist. Men i Norge ble vi møtt med åpne armer og fikk hjelp, stipendier og penger til juri-

disk bistand og humanitær hjelp til politiske fanger.

Jeg brukte talen min i Norge til ikke bare å takke Nobelkomiteén og gi en kort fremstilling av min visjon om et fremtidig Sør-Afrika som var rettferdig og med likestilling for alle, men til å hylde den andre prisvinneren, Mr. F. W. de Klerk.

Han var modig nok til å innrømme at man ved å innføre apartheidssystemet hadde begått en forferdelig urett mot landet og folket vårt. Han var fremsynt nok til å forstå og akseptere at alle folkene i Sør-Afrika ved hjelp av forhandling og som likestilte deltagere i denne prosessen, sammen måtte avgjøre hvordan de ville fremtiden skulle bli.

Jeg ble ofte spurt hvordan jeg kunne motta denne prisen sammen med Mr. de Klerk etter at jeg hadde kritisert ham så hardt. Selv om jeg ikke ville ta tilbake kritikken, kunne jeg si at han hadde gitt et oppriktig og uunnværlig bidrag til fredsprosessen. Jeg forsøkte aldri å undergrave Mr. de Klerks stilling, av den praktiske grunn at jo svakere han var, desto svakere sto forhandlingsprosessen. For å slutte fred med en fiende, må man samarbeide med denne fienden, og denne fienden blir en medarbeider.

*Med min egen og ferdig og
i boken. 1994*

107633